

ВІЛЬНЕ СЛОВО

XXVII-ий РІК НОВОГО ВИДАННЯ /Н-р 7-8/квітень 2016 р./ ГАЗЕТА ЗАСНОВАНА 1949 р.

Культурно-просвітницький часопис Союзу українців Румунії

*Веселих Свят
Христового
Воскресіння!*

**Дорогі українці Румунії! Вітаю Вас
зі святом Воскресіння Христового!**

Як всі добре знають, українці Румунії традиційно зустрічають Великдень разом зі своїми родинами з відкритою душею і чистим серцем, з глибокою надією на краще.

Українці Румунії виявляли терпіння, доброту і милосердя, завдяки чому завжди долали випробування, які випадали на їхньому шляху.

Нехай і цього року Воскресіння Господнє допоможе всім нам звільнитися від усього зла і несправедливості, горя і фальші в ім'я торжества правди та світла. Хай Великдень принесе всім людям мир, додасть сил, подарує натхнення і віри, Божого благословення, хай взаємоповага і злагода допоможуть перебороти всі труднощі, щира любов надихне на добрі й праведні справи.

Від щирого серця, від мене особисто та від провлад Союзу українців Румунії зичу Вам міцного здоров'я, родинного затишку, щасливих і радісних Пасхальних свят!

**ХРИСТОС ВОСКРЕС!
ВОІСТИНУ ВОСКРЕС!**

З повагою,
Голова Союзу українців Румунії
Микола-Мирослав ПЕТРЕЦЬКИЙ

У номері:

- Концерт Страстям Христовим ➤ стор. 2
- Президент України – в Румунії ➤ стор. 3
- Соціальні медіа-мережі ➤ стор. 4
- «Ронянські голоси» – на сценах країни ➤ стор. 5
- Л. Сердунич: «Мовонько велична» ➤ стор. 6
- За тиждень – Великдень ➤ стор. 7
- Поклін Тарасові Шевченку ➤ стор. 8
- Шевченківське свято в Тульчі ➤ стор. 9
- Ол. Негрюк – сучасний піаніст ➤ стор. 10
- «Н. С. »: Лоредана Самбор-Томша ➤ стор. 11
- Гафія Дзябенюк, рідна, єдина... ➤ стор. 12
- Про художника М. Бринзянюка ➤ стор. 13
- Великодні традиції ➤ стор. 14
- Кім вмивається після обіду ➤ стор. 15
- 202 річниця Т. Шевченка в Клужі ➤ стор. 16

ДУХОВНИЙ КОНЦЕРТ, ПРИСВЯЧЕНИЙ СТРАСТЯМ ХРИСТОВИМ

Вже настав третій весняний місяць, чудовий травень, а весну вважають всі прекрасною порою року. У цей період, коли читаємо слова цієї статті, переважно панує веселість між християнами, тому що недавно відсвяткували одне з найпрекрасніших свят: Світлий празник Воскресіння Ісуса Христа із мертвих.

Кожного року воля Божа чудова, і якраз тому церква встановила, щоб у цей Великодній період християни постили, але ніяким чином, щоб не були сумними, щоб молилися і постили совісно. Так ми старалися не переступити бажання Самого Ісуса Христа, тому що Він залишив заповідь нам: «Коли ж ви постите, не будьте сумні, як лицеміри, бо вони виснажують своє обличчя, щоб було видно людям, мовляв, вони постять. Істинно кажу вам: Вони вже мають свою нагороду. Ти ж, коли постиш, намасти свою голову й умий своє обличчя». (Мт.6, 16-17).

Мабуть, якраз тому мудре управління нашого Православного Вікаріату в особах прот. от. Івана Піцури, отця Миколи Лаврюка – радника Вікаріату, вже біля десяти років тому подумали, щоб кожного року в цей сорокаденний період Великоднього посту організувати на рівні нашого Вікаріату смиренний, скромний та Богодійний духовний концерт церковної пісні та молитви, присвячений великим страстям, які прийняв і переніс Спаситель наш Ісус Христос для того, щоб лише, хто хоче з-поміж нас, спасеними стали.

Так і пояснюється, що в суботу, дев'ятого числа місяця

квітня, до церкви з резиденції нашого Вікаріату в місті Сігеті прибули церковні хори з різних українських парафій для того, щоб у переповненому храмі з українськими та румунськими християнами виступили зі своїми церковними піснями та молитвами на цьому Духовному концерті, присвяченому Страстям Христовим.

(Продовження на 6 стор.)

Симона ЛЕВА

ВІТАЄМО З ДНЕМ НАРОДЖЕННЯ ТА З ПРАЗНИКОМ ВОСКРЕСІННЯ!

1. Стелуцу ДЕРЕШТЯНУ (2 квітня 1953 р.) – референта відділу з питань кадрів при Центральному приміщенні Союзу українців Румунії.

2. Ельвіру КОДРЯ (6 квітня 1968 р.) – уродженцю українського села Вишавська Долина, Мараморощина, радника в Міністерстві освіти Румунії для української нацменшини, автора робочого зошита для школярів «Я вчуся писати по-українськи». Добра українка, випускниця Сігетського ліцею та Бухарестського факультету іноземних мов дбає, щоб Олімпіади з української мови продовжували проходити успішно та щоб наші учні представлялися на висоті і приносили нам усім радості і гордості. Пані Ельвіра добрий наслідник своїх попередників. Бажаємо раднику Міністерства освіти Румунії успіхів у подальшій роботі.

3. Ірину ПЕТРЕЦЬКУ (7 квітня 1933 р.) – випускницю Сігетського українського педагогічного ліцею, довголітню учительку, яка за весь свій викладацький період, і не лише, боролась за те, щоб верхньорівнянські учні вчилися своїй рідній українській мові навіть і коли за її викладання не платили. Завдяки таким нашим учителям, випускникам наших колишніх українських ліцеїв нелегких післявоєнних років, які кінець-кінцем було закрито, на своїх місцях не замерла рідна мова.

4. Івана АРДЕЛЯНА (8 квітня 1938 р.) – священника-пенсіонера марамороського с. Бистрий, вірного служителя української православної церкви в Румунії, батька 9 дітей. Багато років прослужив на Буковині, де старався прищепити любов до рідного слова. Все своє життя приділяє вихованню молоді в Бистромому, з якими бере участь в українських подіях на Мараморощині, і не тільки. Багато здоров'я та сили праці.

5. Вікентія НИКОЛАЙЧУКА (9 квітня 1940 р.) – голову Галацької організації СУР і її співзасновника, який дбає, щоб вона існувала, щоб про українців цього краю знали і поважали

їх. Побажаймо п. Вікентію багато здоров'я і сили працювати на українській ниві.

6. Богдана КЛЕМПУША (9 квітня 1979 р.) – доброго і щирого українця, члена Бухарестської організації СУР, вихідця з українського марамороського села Вишавська Долина, випускника Бухарестського Факультету іноземних мов.

7. Маріанну МІХАЙЛЯНУ (14 квітня 1956 р.) – секретаря Румуно-української торгової палати, випускницю факультету іноземних мов (російсько-румунське відділення) Бухарестського університету, яка деякий час, після закінчення факультету, працювала викладачем та прекладачем. З виповненням гарної дати – 60 років – бажаємо їй Многих і Благих Літ!

8. Юрія ПАРАЩИНЦЯ (19 квітня 1942 р.) – уродженця українського марамороського села Ремети, викладача музики, відомого диригента, композитора та автора пісенника для дошкільнят «Рідний краю!..» та Антології «ГРУПЕТТО», який нещодавно вийшов друком за фінансування СУР. Активного дописувача до видань СУР. Бажаємо йому здоров'я та сили праці.

9. Михайла МАЧОКУ (24 квітня 1932 р.) – почесного голову Сатумарської організації СУР, першого її засновника, доброго, відданого та активного українця, уродженця с. Ремети, Мараморощина. Своєю наполегливою і настійливою працею п. Мачока зумів зробити так, щоб у м. Сату Маре наш геній Т. Шевченко дивився на всіх нас українців з свого п'єдесталу добрими очима, розуміючи, що ми наслідували його слова «І чужого научайтесь, й свого не цурайтесь!». Його старанням вийшла друком книга «Тарас Шевченко – Апостол Українського народу» на честь 200 років від Поета, народження, упорядник якої пан Мачока. Бажаємо п. Мачоці багато здоров'я та сили праці на українській ниві.

ЦЕНТРАЛЬНИЙ ПРОВІД СУР

Офіційний візит Президента України Пана Петра Порошенка до Румунії на запрошення Президента нашої країни Пана Клауса Йоханніса

21 квітня 2016 року Петро Порошенко здійснив офіційний візит до Румунії на запрошення Президента нашої країни Клауса Йоханніса.

Під часу візиту відбулися переговори Глави Української держави з Президентом та Прем'єр-міністром Румунії, керівниками обох палат Парламенту Румунії та Патріархом Румунської Православної Церкви.

Було обговорено широкий спектр питань двостороннього співробітництва та співпраці у сфері міжнародної безпеки та підписано ряд двосторонніх документів, у тому числі Протокол про відновлення Українсько-Румунської Спільної Президентської Комісії і Угоду між Кабінетом Міністрів України та Урядом Румунії про скасування оплати за оформлення довготермінових віз.

В рамках офіційного візиту до Румунії Президент Петро Порошенко зустрівся з Патріархом Румунської Православної Церкви Даніелем.

Президент України Петро Порошенко та Президент Румунії Клаус Йоханніс впевнені, що відновлення діяльності Українсько-румунської Спільної Президентської Комісії має стати дієвим механізмом поглиблення співробітництва двох держав. Відповідний протокол Глави держав підписали за підсумками переговорів.

Президент Петро Порошенко зустрівся з Головою Сенату Румунії Келіном Попеску-Терічану.

Зустріч Президента Порошенка з Прем'єр міністром Румунії Дачіаном Чолошом.

«Україна і Румунія мають великий потенціал для розвитку економічної співпраці», - заявив Петро Порошенко під час переговорів з Прем'єр-міністром Румунії Дачіаном Чолошом.

Біля Пам'ятника Шевченку в Бухаресті.

(Обширно про візит Президента України до Румунії Пана Петра Порошенка – в наступному числі «Вільного слова» – І. К.).

СОЦІАЛЬНІ МЕДІА МЕРЕЖІ – РОЗШИРЕННЯ ПУБЛІЧНОГО ПРОСТОРУ?

Контекст

Останнім часом рухи, повстання проти корупції та політичного фаворитизму викликали маси людей повстати, вийти на вулицю і разом вимагати політичної зміни. Такі протести мали великий вплив на політичну ситуацію країни, як це сталося у випадках Тунісу, Лівії, Єгипту та нещодавно в Україні. Цифри, наведені в статистичних даних, свідчать про те, що соціальні медіа мали велику роль в різних важливих моментах, як організування (заходу-протесту), просування (інформації) та комунікації, які відбувались до, або сприяли під час розвитку подій. Більше 2-ох мільйонів нових користувачів Facebook зареєструвалися тільки в Єгипті з січня по квітень 2011 року під час Арабської Весни. Ця сама хвиля повстання призвела до значного зростання нових акаунтів Twitter у всіх країнах арабського регіону, досягаючи понад 6,5 мільйонів акаунтів Twitter в березні 2011 року, які висилали біля 175 твітів (tweets)/хв. Таке ж саме різке збільшення було відзначено

нещодавно в Україні під час протестів Євромайдану (зима 2013 р. - весна 2014 р.), коли кількість нових українських акаунтів Twitter подвоїлася, а в деяких регіонах (центральных і західних) він збільшився в 5 разів, в той час, як трафік соціальних мереж Facebook і Twitter показав десятиразове зростання з початку акції протесту. Існує чіткий зв'язок між протестами і соціальними медіа, але чи є прямий зв'язок між соціальними медіа та публічним простором?

Ця стаття прагне виявити, чи можна соціальні медіа вважати публічним простором в такому контексті, в якому стають частиною або попереднім етапом протесту. Концепт, на якому основана ця ідея, лежить в (1) признанні першого етапу будь-якого протесту – організування, презентація та мобілізація людей, виконана зараз через соціальні медіа мережі (в режимі онлайн) та (2) визначення вулиць та площ як онлайн розширення події, яка була розпочата в онлайн-режимі (через інтернет), тобто фізична маніфестація події. Перша частина статті визначає публічний простір і його роль у протестах та революціях з урбаністичної точки зору, починаючи з Османської реформи містобудування, а друга частина статті, зосереджена на широко і часто оскаржені наслідки інтернету (тут соціальні медіа) та молоді і численні користувачі інтернету, які перемістили протести до більш складнішої та каталітичної соціальної активності, що веде від «єднання» людей (типова взаємодія, яка визначає публічний простір) до "війни у соціальних медіа" з величезним числом прикладів останніх повстань, протестів або революцій, як, наприклад, Арабська Весна, Захопи Уолл-Стріт або Євромайдан.

Публічний простір

Визначення публічного простору як соціального простору, як правило, відкритого і доступного, дає можливість включити всі категорії просторів, де люди соціально взаємодіють між собою. Але, обмежуючи визначення до публічних просторів для збору мас, ми отримуємо деякі дуже специфічні звання для цих публічних просторів, такі, як агора, форум або площа. Основна мета цих просторів була/є збирати людей, де їм усно передають інформації або накази влади (король тощо). Співвідношення

між читачем (закону, наказу) і масою людей було непряме, без будь-якої можливості для обговорення або висловлення будь-якої реакції. Пізніше люди почали висловлювати своє незадоволення, і більшість з них виявилися незручними для правлячої частини, тому повинно було ввести пригнічення (і цензуру) та більш ретельний контроль. Зокрема, це також було однією з причин для великих Османських міських реструктурувань в Парижі: широкі площі, великі мережі широких, довгих та прямих вулиць і бульварів. Адміністративна реакція, яка зробила багато хорошего для міста, але крок за кроком перекинула контроль громадськості над публічним простором до управляючої адміністрації, перетворюючи спостереження майже подібної до концепції «біг-брідер». Цей феномен контролю доріс до такого рівня, що в ХХІ-ому столітті існують обгороджені публічні простори (місця), які не допускають гуртування людей в деяких містах арабського регіону, що призвело до (навмисної) відсутності фізичного простору для публічної маніфестації, дискусій та поширення невдоволення. Але, як стверджував географ Дон

Мітчел у своїй статті, публічний простір є місцем для демократії, пов'язуючи в його аргументації публічний простір з демократією, ґрунтуючись на концепції Анрі Лефевра щодо "права на місто". А демократія, або, як Рейні та Уелман (2014) називають її в своїй статті, «цифрова демократія», в романтичному сприйнятті багатьох є те, що люди шукають, рухаючись за політизованими цінностями високих стандартів життя, що просуваються по всьому інтернету.

Соціальні медіа

Феномен соціальних медіа є характерною рисою сучасного суспільства, для якого інтернет займає значний час. Навіть якщо не вдалося з самого початку, часто будучи звинуваченим в "слактивізмі" (slacktivism) (Christensen, 2011) – зневажливий сенс політичної участі в електронній версії без фізичної взаємодії в реальному житті – Web 2.0, приніс для всіх соціальних медіа-платформ удосконалення інтернет-активності і соціальної свідомості. Зараз нові сформовані віртуальні спільноти можуть обмінюватися користувацьким контентом, дозволяючи їм взаємодіяти і співпрацювати через блоги, соціальні медіа мережі, форуми, аплікації фотообміну, соціальні ігри, відео та різні віртуальні світи.

Згідно Каплану і Гейнлейну (2010), соціальні медіа визначаються як "група інтернетаплікацій, які ґрунтуються на ідеологічних і технологічних основах (Web 2.0), які дозволяють створювати і обмінювати користувацький контент".

(Далі буде)

Олександр-Іван ГРЕЧЕНЮК

студент Факультету Архітектури та Містобудування,
Технічний Університет м. Клуж-Напока

ХОР «РОНЯНСЬКІ ГОЛОСИ» НА СЦЕНАХ КРАЇНИ

Знатний хор «Ронянські голоси» із Верхньої Рівни з Марамориша розпочав успішно 2016-ий рік. Так, перший його виступ був у Сігеті з нагоди «Міжнародного фестивалю українських колядок, звичаїв та обрядів зимових свят» 10-11 січня, уже ХХІІІ випуск. Про цей фестиваль писалося багато, бо на нім говорив у перший раз ек. Микола Петрецький як голова Союзу українців Румунії. І ми, хористи, гордимся цим, і тим, що, хоча переселився він жити до Сігету, не покинув хор, а далі співає уже 15-ий рік із нами. Теж у нашій хорі співає уже десятки років проф. Мирослав Петрецький, організатор цього фестивалю та інших подій у Мараморощині як голова організації СУР в Мараморощині. Економіст Аделіна Петрецька працює і живе у Клужі, і теж, коли може, приходиться і з нами співає. І, додавши проф. Ларису Петрецьку і уже 15-ий рік диригента хору проф. Джету Петрецьку, можна сказати, що уся сім'я Петрецьких музикальна, вони – артисти. Ще одне головне – це те, що хор цього року виповняє вже 67-ий рік свого існування.

Другий виступ хору «Ронянські голоси», на цей раз із ансамблем танцю «Соколята», приготував теж проф. Джетою Петрецькою, брав участь на відзначенні «Міжнародного дня рідної мови» у Сігеті. На цей раз спектакль відбувся на сцені Будинку Культури в Сігеті. Усі артистичні колективи із марамороських сіл як діти, так і дорослі, представилися на високому рівні. Мішаний хор «Ронянські голоси» виступив в кінці із кількома народними українськими піснями на чотири голоси, а останню у супроводі акордеоніста М. Гріжака виконали разом із учнями танцюристами. І на цей раз у хорі співала уся сім'я Петрецьких. Закінчив спектакль колектив «Соколята» із танцем «Гопак», одержавши щирі оплески.

Третій спектакль, на якому брав участь хор «Ронянські голоси» – «Урочистості з нагоди відзначення 202-ї річниці від дня народження Т. Шевченка у Ясах. Разом із хором прийшов і вокально-інструментальний ансамбль «Червона калина» – соліст і керівник М. Петрецький (голова Марамороської організації СУР).

Дорога до Яс була далека. Ми вирушили у суботу рано, 19 березня, із перервою для обіду у Гура Гуморулуй й доїхали до Яс аж увечері. Нас гарно прийняв пан Віктор Григорчук, голова Яської муніципальної організації СУР.

З цієї нагоди була приготулена виставка газет, що видаються СУР,

книжкова виставка українських письменників і виставка писанок.

Об 11-й годині ми зустрілися у Домі культури студентів міста Яси, де відбулася артистична програма. Відкрив церемонію В. Григорчук. Про життя і творчість Т. Шевченка гарно говорив молодий голова СУР Микола Петрецький.

На початку виступив мішаний хор «Ронянські голоси», який виконав «Отче наш» на чотири голоси, «Реве та стогне

Києва і Чернівців. Чудова українська пісня звучала і за колективним столом.

На другу неділю, 27 березня ц.р., хор «Ронянські голоси» із Верхньої Рівни Мараморощини, разом із вокально-інструментальним ансамблем «Червона калина», вирушили до Ботошан, теж на святкування генія українського народу Т. Шевченка. Тільки що на цей раз частина хористів із різних причин не змогли сюди прибути.

У Ботошанах нас гостеприємно зустрів голова Ботошанської організації СУР пан Віктор Симчук і Павло Білокопитюк.

Урочистість, присвячена 202-ій річниці з дня народження Т. Шевченка, почалася у неділю 27 березня об 11-й годині у великій залі Комплексу Белведере. Усю церемонію вів пан П. Білокопитюк.

Під музичний фонд на мелодії пісень, написаних на слова Т. Шевченка, пан П. Білокопитюк представив життя і творчість Великого Кобзаря, зробивши порівняння із життям румунського генія М. Емінеску, і з допомогою двох учнів представив артистичну програму. Привітав гостей із України і Мараморощини.

Артистичну програму розпочав хор «Ронянські голоси». Під проводом проф. Джети Петрецької ми виконали кілька пісень на слова Шевченка, почавши з піснею-гімном «Реве та стогне Дніпр широкий» і одну народну пісню у супроводі ансамблю «Червона калина», соліст якого п. Мирослав Петрецький є і членом нашого хору, виступ якого був підданий публікою. У продовженні ми послушали виступи колективу «Вишиванка» Старововчинецького будинку Чернівецької області, слідувало соло Міруни Бузи, В. Скutelніку і Соріна Шовкалюк, танець ансамблю із Рогожешт, фанфара із Киндешт та інші артистичні колективи, як і в Ясах, українська пісня продовжилася за спільним столом. По дорозі до Мараморощини ми відвідали три буковинські монастирі.

Дякуємо організаторам СУР, муніципалітету Яси і Ботошани за їх гостеприємність, і не в останній раз, голові Марамороської організації СУР п. М. Петрецькому за забезпечення транспорту і організування цих заходів.

Сподіваємося ще відвідати колишню столицю Молдови і Ботошанський повіт із її значними місцевостями.

Учителька Іляна ДАН
Фото автора

Дніпр широкий», «Якби мені черевички» на слова Т. Шевченка, пісню «Шевченкові» і народну пісню «Дунаю, Дунаю», акомпанований акордеоністом Миколою Гріжаком. І хоча в перший раз виступали на сцені у Ясах з молитвою «Отче наш» і піснею «Реве та стогне...», нас вислухав увесь зал на ногах, всі пісні заслужили бурхливі оплески. Так само з великим успіхом виступив і вокально-інструментальний ансамбль «Червона калина».

У продовженні ми мали нагоду вислухати чарівні виступи музичних і хореографічних колективів СУР із Яс, Ботошанського повіту, із Києва та Чернівців. У залі Будинку Культури Студентів прозвучала зверх трьох годин надзвичайна, різноманітна українська музика.

Закінчився спектакль із колективною фотографією на сцені усіх формацій, де прозвучала українська пісня, виконана голосами із Мараморощини, Яс, Ботошан,

Любов СЕРДУНИЧ

МОВОНЬКО ВЕЛИЧНА

Йшли тебе понищити зусібічні зайти,
Ти – не штучно створена, тож і не загинеш.
Ти ще вся – не сказана, ти – диво неказанне,
Мово українська, Мати-Берегине!

У душі злеліяна, серцем облюбвана,
Запульсуєш говором, а була ж й столична!..
Та була й розстріляна і не раз шматована,
Мово українська, страднице велика!

Ти здіймись орлицею та понад руїнами,
В золото-блакить вдягнись на віки, як звично.
З кожним рід-родиною хай тобі вкраїниться,
Наша предковична ти мовонько велична!

(Любов СЕРДУНИЧ, член НСЖУ, НСКУ, АДГУ, ВТ «Просвіта» ім. Т. Г. Шевченка, автор 15 книг, лауреат Хмельницької обласної літературної премії ім. М. Годованця, леді ордена «За заслуги» III ст.).

ДУХОВНИЙ КОНЦЕРТ...

(Закінчення. Поч. на 2 стор.)

Ми не хотіли, щоб нас хтось вважав... націоналістами, тому всі церковні українські хори, які виступали, вжили рішення, щоб заспівати також і одну церковну пісню на румунській мові. Маючи на увазі, що мова іде про церковні пісні, назву деякі українські церковні пісні, які прозвучали на цьому концерті: «Страдальна мати», «Чи ти був на Голгофі?», «Приперпівий за нас стратився», «Прийди до мене, Милый Ісусе», «Чоловіче добрий, глянь на хрест святий» та ін.

Не можу не підкреслити чудовий виступ церковного хору м. Сігет, який налічує понад 40 осіб під проводом пані добродійки Маргарети Лаврюк, тому що тут прозвучали молитви і пісні навіть на чотири голоси з Божественної Святої Літургії Ранішосвячених Дарів. Якраз в цій церкві є найпідходяще місце прославляти у поширеному способі все страждання Ісуса Христа, тому що навіть і храм цієї церкви носить назву «Хрестовоздвиженської церкви», в якій

найліпше можемо зрозуміти, наскільки з безмежної любові до нас постраждав Ісус Христос за відпущення наших гріхів для нашого спасіння, щоб відкрити широко для всіх райські двері до царства небесного.

Беручи до уваги все, що зробив для нас Ісус Христос, ніхто з церковних хорів наших українських парафій не хотів, щоб в особистому способі спогадати про них, але всі бажали, щоб совісно співати церковні пісні і благодарити Господа Бога за все, що Він зробив для нас.

Якщо транспорт хористів на фестиваль було забезпечено кожною парафією на чолі з їх душпастирями, то отець Микола Лаврюк вжив ініціативу, щоб хористів, число яких перевищило стовісімдесят осіб, за невелику ціну накормити всіх. Так з душевним задоволенням як християни, так і церковні хори, після обіду повернулися до своїх домів. Нехай залишається завжди ім'я Господнє благословенне від нині і до всіх віків.

ЮВІЛЕЙНИЙ «БЕНКЕТ» ІДЕЙ

(Продовження. Поч. у н-р 3-4/2016 р.)

До рецензованого тут збірника сам же господар ювілейного «бенкету» ідей, шановний пан Володимир Антофійчук, подав дві статті на його улюблену тему рецепції Біблії українською літературою, а саме: Євангельський контекст української прози ХХ століття і Християнський контекст поезії Бориса Олійника.

Належну оцінку досліджуваної Володимиром Антофійчуком улюбленої його теми подали у своїх статтях і Василь Будний, Любов Василик, Іван Кідещук, Валентина Саєнко, Володимир Мовчанюк та Олександр Астаф'єв у змістовній рецензії на представлену вище Антофійчукову монографію, Євангельські образи в українській літературі ХХ століття», відзначаючи такі достоїнства, як спроба автора розглянути закономірність і своєрідність рецепції ідей та образів Нового Завіту українською літературою ХХ ст., одна із базових ідей монографії, на його думку, полягаючи у тому, що Новий Завіт є представленим в українській літературі у вигляді індивідуального «художнього світу» в неповторно-мовній оболонці, біблійні сюжети будучи «лише верхнім шаром маніфестованої семантики», через що «треба акцентувати увагу на розгляді біблійних мітологем у конкретному національному контексті». На думку Астаф'єва, друга базова концепція монографії Антофійчука стосується «онтологічних, аксіологічних та поведінкових аспектів літературної трансформації образів Понтія Пілата, Варавви, Йосифа Ариматейського, Ірода, Марії Магдалини та інших осіб», а третя базова концепція монографії «пов'язана з проблемою семантики євангельських контекстів у творчості Лесі Українки спробами вивести з них імпліцитну інформацію».

Спорідненими з мажорним зацікавленням професора Володимира Антофійчука зв'язком Біблії з художньою літературою відзначаються «висунутими» ідеями на ювілейному «бенкеті» статті Наталії Левченко («Переклад, розуміння й тлумачення Святого Письма як аспекти дометодологічного періоду біблійної герменевтики в давній українській літературі»), архієпископа Ігоря Ісіченка («Мучеництво святих Бориса і Гліба – архетипний сюжет українського письменства»).

Ювілейний збірник – своєрідний духовний «бенкет» – вміщає і ряд інших статей, які поширюють коло його цікавих ідей, будучи для літературознавців (може, і для лише начитаних людей) свіжим «причащенням» душевним «хлібом».

Бібліографія

1. Ігор Набитович, Володимир Антофійчук – дослідник біблійних мотивів в українській літературі // У пошуках істини. Збірник

на пошану професора Володимира Антофійчука, Чернівці – Дрогобич, Просвіта, 2015, с. 58-59.

2. Володимир Антофійчук, «Біблія і культура»: деякі підсумки семирічної діяльності // Слово і Час.– 2007.– № 1.– С. 87.

3. Володимир Антофійчук, Інтерпретація біблійного матеріалу в поезії (Дмитра Загула) // Тези доповідей та повідемлень II Буковинської історико-краєзнавчої конференції.– Чернівці, 1992.– С. 92-93; Антофійчук Володимир, Ким'юк Юрій, Біблія і форми узагальнення у п'єсах І.Карпенка-Карого // І.К.Карпенко-Карий (Тобілевич) – драматург, актор, режисер.– Одеса, 1995.– С. 9-11; Антофійчук Володимир, Нямцу Анатолій, Євангельські мотиви в українській літературі кінця XIX – XX ст.– Чернівці: Рута, 1996.– 208 с.; Антофійчук Володимир, Євангельські мотиви в українській літературі і загально-культурний контекст // Гуманітарна освіта: фактор світової інтеграції.– Частина II.– Чернівці, 1997.– С. 66-71.

4. Володимир Антофійчук, Образ Понтія Пілата в українській літературі: онтологічні, поведінкові та аксіологічні доміанти. – Чернівці: Рута, 1999.– 40 с.; Образ Іуди Іскаріота в українській літературі.– Чернівці: Рута, 1999.– 104 с.

5. Володимир Антофійчук, Понтій Пілат в українських і світових літературних версіях // «Наш голос», Бухарест, 2009.– Жовтень (№ 184).– С. 7-11; «Юда Іскаріот» Леоніда Андрєєва – «На полі крові» Лесі Українки: спроба нової інтерпретації // Біблія і культура: Збірник наукових статей/ Ред. А. Нямцу.– Випуск 5.– Чернівці: Рута, 2003.– С. 104-107.

6. Анатолій Нямцу, Володимир Антофійчук, Проблеми традиції та новаторства у світовій літературі.– Чернівці: Рута, 1998.– 208 с.

7. Див., наприклад, кілька з них: Володимир Антофійчук, Своєрідність трансформації образу Пілата в повісті Наталени Королевої «Що є істина?» // Науковий вісник Чернівецького університету: Збірник наукових праць.– Вип. 13. Слов'янська філологія.– Чернівці, ЧДУ, 1997.– С. 49-52; Трансформація архетипу зрадника в драматичній поемі Лесі Українки «На полі крові» // Науковий вісник Чернівецького університету: Збірник наукових праць.– Вип. 34. Слов'янська філологія.– Чернівці: Рута, 1998.– С. 21-25; Закономірності переосмислення сюжетів та образів Нового Завіту в українській літературі ХХ століття // Біблія і культура: Збірник наукових статей.– Вип. 1.– Чернівці: Рута, 2000.– С. 26-33; Своєрідність переосмислення образу Богородиці в поемі Т. Шевченка «Марія» // Вісник прикарпатського університету.– Вип. V.– Івано-Франківськ, 2000.– С. 78-82.

Іван РЕБОШАПКА

НЕ Я Б'Ю, ВЕРБА Б'Є, ЗА ТИЖДЕНЬ – ВЕЛИКДЕНЬ

До Великодніх свят український народ завжди ставиться з великою шанобою, бо це найважливіше церковне свято. Підготовка починається з Вербної, або, як кажуть українці-горяни, Бечкової неділі. Традиційно в суботу заготовляють вербові гілочки і приносять до церкви.

У неділю, після Святої Літургії, священник освячує їх, і люди розносять ці гілочки по домівках. Повернувшись із Божої служби, батьки символічно торкають ними дітей, рідних, близьких і знайомих, промовляючи:

Не я б'ю, верба б'є,
За тиждень – Великдень.
Будь дужий, як вода,
І багатий, як земля!

Свячена верба володіє чудодійними властивостями. Торкаючись нею рідних і близьких, ви відганяєте від них все зло, яке могло б статися їм протягом року.

Ще довола, у горах, сніги біліють, та як тільки потепліє, на верболозах біля річки, на узліссі, несподівано з'являються пухнасті котички. Це верба цвіте, нагадуючи, що невдовзі оновлююча пора. І таку вербу, як вже було сказано, священник освячує після Святої Літургії, і вже освячену гілку газди ставлять за образ, щоб людині була весела благодать, щоб охороняла хату від нещастя, а сухою на наступний рік розпалюють під великодні баби-паски.

Вербні свячені котички кидали в кашу, їли, маючи переконання, що вони передають організмові силу весняної енергії на цілий рік, їх давали жувати дітям, звичай властивий і сьогодні, щоб ніколи горло не боліло. Також залишилися звичай і до наших днів класти освячені гілочки до вінчальних свічок, щоб грим молодят не розлучив, а освідчуватись виявляється найкраще у Вербну Неділю (Бечкову Неділю, як кажуть гуцули), бо тоді кохання буде вічним, ніхто не розіб'є його. А якщо дівчина торкнеться освяченою вербою омріяного, жаданого цього дня, то зможе назавжди заволодіти його серце...

З освяченою вербою після повернення з церкви господарі обходять стайні, кошари, торкаються худоби, щоб плідна та здорова була, корови молока багато давали; гілочку верби залишали у стайні – на приплід, а в бджільнику, щоб роїлися бджоли. А ще садили на городі на щастя молоді, коли верба приймалася – дівчині заміж іти, а хлопцю – одружитися.

Настане Святий Юрій, вербовим пруттям виганяють худобу на пасовисько. Також я запам'ятав, як сівачі один-два прутики на ниві закопували, щоб врожай гарні були. Навіть кидали вербу освячену у ставі для розплоду риби, або ставили у сіно, щоб не зогнило.

Донедавна у нас вірили: якщо розмахувати над головою свяченими гілками навхрест, то можна розігнати громові хмари та спинити град. Тепер бачив, що під час страшного граду і дощу запалюють свячену свічку і кошик, в якому були окроплені продукти на Господнє Воскресіння, виносять на подвір'я або на хатні сходи, щоб перестали громити дощі.

Численними були, і ще є повір'я, пов'язані із посвяченими гілками верби. Декілька пов'язані із народною медициною: якщо заболить у матері живіт, то вибрана з-за образів освячена шутка і подана дитиною позбавить болю. Молоко, в яке кидають шутку, не вурдиться, не кисне, а молоко, в якому зварено декілька вербових котиків, зніме з людини чари, зуроки. Горами ще існують старожили лічники, котрі вважали, що свячена верба стає у

пригоді від усього: «Дивіться, маю 90 років, до дочкери не хожу, нічого не болить, бо лікуюси травами, зіллям і свіченою бечкою!». Наприклад: неги – треба натрусити з взуття, при опіках – притулити до рани, болить голова – прикласти до потилиці в'язочку галузок, прикрити рушником або хусткою. Червоніють очі в стареньких – на поміч прийдуть вербові котички, накладені на повіки: в жінок-годувальниць горять груди – потрібно обтулити їх вербою. Навіть кажуть, що при стресі і тривозі – пожевати і виплювати шутку – наступить спокій і рівновага. Кажуть діди: верба допомагає – натерти нею живота і коліна, щоб відновилися живлюща енергія.

Це кілька вірувань українців-горян, з якими проживаю. З інших зон, околиць України не знаю докладно про повір'я щодо вербового дерева, але якщо для всіх українців верба – цілюще дерево, то значить, що на всій Україні існують повір'я так само, як і в гуцулів, а Вербну неділю кожний українець має як важливу дату в церковному календарі; кожний наш земляк освячує гілку верби.

То ж хай не зникнуть в імлі часу звичаї і настанови наших пращурів, у яких – невечерна мудрість і досвід!..

Як звучить заголовок «За тиждень – Великдень», то потрібно дуже коротенько згадати децю про дні Страсного тижня, тобто тижня між Вербною Неділею і Великоднем.

Починаючи з Великого понеділка є так званий Страсний тиждень, під час якого особлива увага приділяється Богослужінню і дотриманню суворого посту.

Великий або Чистий четвер – це день, до якого кожна господиня повинна встигнути прибрати, вимити, випрати, почистити. Подвір'я повинно бути теж чистим і охайним.

Здавна наші українці вірять у силу страсної свічки, запаленої в церкві у Чистий четвер напередодні Великодня. Цей вогник необхідно донести додому, не погасити його. Для цього в останні часи роблять спеціальні ліхтарі з паперу або скла, які захищають тремтливе полум'я свічки від вітру. Така свічка захистить будинок і двір від нечисті, а під час грози – від пожежі. Зберігають протягом року, запалюючи в разі хвороби, а також під час тяжких пологів.

У Страсну п'ятницю треба утриматися від домашніх робіт і більше молитись. В цей день замовкають церковні дзвони, віруючі згадують страждання і смерть Ісуса Христа.

Господині з молитвою на устах виконують домашні дрібненькі роботи, бо паску та калачі годиться краще випікати у четвер.

Великодній суботи газдині готують страви для Великодніх свят, а пообіді готують святковий кошик, з яким вся сім'я вирушає до церкви на Богослужіння, присвячене Воскресінню Господньому. Вдома залишаються тільки маленькі діти, люди хворі та старшого віку.

У святковий кошик кладуть паску, свічку, писанки та крашанки, трошки солі, часнику, хрін, сира, м'ясні продукти. Одні, як я бачив, ставлять і вино.

Ніч перед світлим Христовим Воскресінням уважається особливою. Коли задзвонять дзвони і поміж людей залунає «Христос Воскрес!», то й вода надуває цілющих властивостей. Кажуть, що здатна вилікувати безнадійно хворих. Дуже віруючим в цю ніч відкривається небо і вони бачать там Матір Божу...

ШЕВЧЕНКІВСЬКЕ СВЯТО В ТУЛЬЧІ

(РЕПОРТАЖ)

Поклін Тарасові Шевченку

Сонячне недільне дообіддя. У Тульчанському Парку особистостей людно. Весні наче тісно стало на міських клумбах, і вона, розплескавшись, зацвіла на вишиваних сорочках і барвистими вінками на дівочих голівках. Люди вітаються, потискають руки, обіймаються. Такі різні за віком, за фахом, за уподобаннями і зацікавленнями, але всі зібралися в цей день з однією метою – вшанувати пам'ять і вклонитись великому Кобзареві українського народу. Наступає урочистий момент, до підніжжя пам'ятника-погруддя Тараса Шевченка лягають вінки, на постамент – весняні квіти. Без зайвих слів-промов, лише шанобливі поклони тульчанців і гостей, серед яких мер Тульчі Константін Годжа, радник голови Тульчанської повітової ради Мігай Ніколає, представники Посольства України в Румунії і центрального проводу СУР з Бухареста, київська і одеська делегації. І тільки один звук, здається, може бути тут доречним і природним. А ось і він – струни бандури примушують повітря вібрувати, пісня «Думи мої» хвилями викочується з парку і зливається із тихим плескотом Дунаю.

Ну, що б, здавалося, слова...

Великий зал тульчанського театру «Жан Барт» заповнений вщерть, число бажаючих потрапити на спектакль, приурочений 202-й річниці з дня народження Тараса Шевченка, значно перевищує його понад трьохсотмісні можливості. Хтось розчаровано іронізує: «Наступні заходи організуйте на стадіоні, щоб всім місця було...».

Тарас Шевченко зібрав тульчанців і гостей у Парку особистостей.

Газда дійства голова Тульчанської повітової організації і заступник голови СУР Дмитро Черненко відкриває програму і запрошує на сцену поважних гостей. Радник-посланник Посольства України в Румунії Теофіл Рендюк вітає присутніх, дякує за запрошення і відзначає: «Цього року святкування Днів Тараса Шевченка має особливу, потужну символіку, котра, можливо, не так сильно відчувалася в минулому. Цього року Шевченко є символом єдності всіх українців як в Україні, так і за її кордонами, в тому числі і в Румунії...». Далі мер міста Тульчі Константін Годжа вітає українську громаду зі святом, підкреслюючи, що: «Це святковий момент не лише для вашої (української – авт.) громади, це святковий момент для всієї тульчанської спільноти, якій характерні толерантність і особлива повага до всього, що стосується життя нацменшин в нашому суспільстві... Той факт, що пам'ятник-погруддя Тараса Шевченка в Парку особистостей стоїть поряд із пам'ятниками-погруддями росіянина Сергія Єсеніна і турка Мустафи Кемалю Ататюрка, служить найкращим прикладом толерантності і поваги до всіх нацменшин, які проживають у нашому краї... Ми маємо спільну історію, спільні мрії, спільні проблеми і радощі...».

Декан історичного факультету Одеського національного університету ім. І.Мечникова прибув до Тульчі не з порожніми

руками, він привіз нове видання «Кобзаря» Тараса Шевченка, по екземпляру якого урочисто дарує меру Тульчі Константину Годжі та Ананію Іванову, який протягом багатьох років пропагує українське слово, українську культуру на добруджанських теренах і є вірним носієм української історичної пам'яті. «Це той самий Кобзар, який з 1840 року перевидавався багато разів, сягнувши загального тиража понад вісім мільйонів. Чому? Та тому, що кожне покоління після 1840 року знаходило у цій книжці відповіді на актуальні запитання, які висувало перед ним життя... – зауважує В. Кушнір. – Шевченко писав: „І чужому научайтесь,/ Й свого не цурайтесь...“ І це дуже важливо, бо історією було давно доведено, що народи, які проживають поруч і добре знають культуру один одного, як правило, ніколи не конфліктують...».

В холі театру «Жан Барт» хлібом-сіллям радо вітають гостей, а серед найменших – Діану Теодорову.

Лауреат Національної премії України ім. Т.Шевченка, Заслужений діяч мистецтв України режисер Валентин Сперкач також не вперше у Добруджі. Він, у першу чергу, передає щирі і теплі вітання від голови Товариства «Україна-Світ», Героя України Івана Драча та голови Секретаріату Товариства «Україна-Світ» Алли Кендзери, пригадує, як знімав у цих краях документальний фільм «Запорожці за Дунаєм», а також каже, що йому випала велика честь знімати документальний фільм про Тараса Шевченка, і схвильовано цитує із Кобзаря:

*Ну, що б, здавалося, слова...
Слова та голос – більш нічого.
А серце б'ється – ожива,
Як їх почує!.. Знать, од Бога
І голос той, і ті слова
Ідуть меж люди!»*

Заступник голови СУР і голова комісії з питань культури Ради СУР Михайло Трайста висловлює радість з приводу своєї участі у шевченківському святі в Тульчі і зачитує вітального листа голови СУР Миколи-Мирослава Петрецького до учасників і гостей заходу.

Офіційну частину програми завершує перший заступник голови СУР Богдан Мойсей. Він дякує меру Тульчі Константину Годжі, підтримкою якого завжди тішиться українська громада, представникам Посольства України, а також гостям з України, які подолали неабиякий шлях, щоб приєднатися у святкові моменти до української громади Румунії, і всім, хто зібрався в цьому залі, щоб віддати шану великому Кобзареві українського народу, «вся творчість якого пронизана палкою любов'ю до України і українського народу... Бо навіть через 202 роки з дня народження Тараса Шевченка його слово потрібне нам. Нам потрібен його дух прагнення до свободи... І скільки б років не минало, його слова будуть актуальними до тих пір, поки Україна не стане посправжньому вільною, процвітаючою державою. Та коли наступить той день, навіть тоді невмируще слово Шевченка буде продовжувати жити в душах і серцях українців, бо з ним пов'язана столітня боротьба українського народу за правду і волю».

(Продовження на 9 стор.)

Ірина МОЙСЕЙ

ШЕВЧЕНКІВСЬКЕ СВЯТО В ТУЛЬЧІ

(РЕПОРТАЖ)

(Закінчення. Поч. на 8 стор.)

Пісенно-танцювальний вінок шани Кобзареві

А далі слідує справжній душевний бенкет. Концертну програму відкриває вокальна група ансамблю «Задунайська січ» піснями на слова Тараса Шевченка «Думи мої» і «Тече вода в синє море», доповнивши пісенний вінок українською народною піснею «Плавай, плавай, лебедонько». Концерт продовжується виступом незвичайного тріо. Чому незвичайного? Тому що, як ми дізналися згодом, сформоване воно було напередодні, і до складу його увійшли місцеві виконавці і гості. Учасники тульчанських заходів вже не раз мали можливість милуватися прекрасним голосом Лаури Дорофтей, але сьогодні українська народна пісня «Ой у вишневому саду» і «Вітре буйний» на слова Тараса Шевченка у її виконанні звучать особливо чарівно в інструментальному супроводі бандури (Ярослав Джусь) і акордеону (Дмитро Черненко).

Поява на сцені найменших учасників концерту – групи «Наші діти» із мурігійольського дитячого садка (вихователь Камелія Іванов) викликає в залі хвилю позитиву і оплесків, малі артисти виконують жартівливу українську народну пісню «Вари борщ, мила», а заданий ними веселий тон підхоплюють танцюристи молодшої групи ансамблю «Задунайська січ» і зачаровують глядачів запальним «Козачком».

Концертну програму продовжує вокальний гурт «Дунай» із Пардіни низкою українських народних пісень, притаманних кілійській частині Подунав'я.

І знову на сцені «Задунайська січ», тільки тепер уже молодіжна група, дарує глядачам танцювальну композицію в запальних

Запальний український танець у виконанні молодіжної групи «Задунайської січі»

українських ритмах. І, не збавляючи темпу, гостя із Одеси Анастасія Гладенька виконує популярні українські пісні «Україна-вишиванка», «Це мій рідний край» і «Мова єднання».

Після ритмічних мелодій наступний номер видається дещо контрастним, але дивує інше – мабуть, чи не вперше глядачі мають нагоду послухати відомий вальс Іона (Йосифа) Івановіча у виконанні Ярослава Джуся... на бандурі в дуеті, теж створеному напередодні, із Лаурою Дорофтей на скрипці.

І знову ритмічні мелодії вихлюпуються зі сцени в зал – старша вокальна група ансамблю «Задунайська січ» виконує українські народні пісні «Ой розвивайся ти, сухий дубе», «Ой, хотя би, Господи, та й повечоріло» і, звичайно ж, козацьку маршову «Розпрягайте, хлопці, коні».

А далі родзинка програми – Ярослав Джусь і в'язанка мелодій українських народних пісень у його виконанні на бандурі. Важко передати словами бурю почуттів, викликаних такою віртуозною грою. Та начебто й цього замало – слідує всім відома «Черемшина» в джазовій інтерпретації... так, так, на бандурі. І на цьому експерименти не закінчуються. Далі Ярослав пропонує ще один – поєднання бандури із сучасними звуками, на фоні інструментального запису виконує композицію із репертуару Ніни Матвієнко «Квітка-душа». І якщо хоч у когось в залі ще вціліли стереотипи щодо бандури, то Ярослав Джусь остаточно розбиває їх на друзки такою наступною композицією – «Світові хіти на

бандурі», а серед них чи не найвідоміші в світі пісні таких виконавців, як Стіві Уандер, Майкл Джексон і Рой Орбісон, Scorpions, ABBA і AC/DC. І, звичайно ж, прибувши в Добруджанський край, Ярослав не може не подарувати нащадкам козаків «Запорізький марш», і не просто марш, а в стилі електрохауз. Мабуть, якщо б серед глядачів після концерту провели б опитування на тему, «який інструмент найкраще підходить, щоб зіграти рок, джаз, диско?», безперечно, бандура б лідирувала.

Як і годиться, програму завершують представники господарів дійства – молодіжна група ансамблю «Задунайська січ»: Лаура Дорофтей виконує пісню «Тече вода» із репертуару Софії Ротару, і, на прощання, ще один імпульс позитиву – жартівливий танець «Ой на горі два дубки».

Так, 28 березня Тульчанська повітова організація СУР гідно завершує цьогорічний традиційний цикл «Шевченківських днів» у Румунії.

Вокальна група ансамблю «Задунайська січ» зачаровує глядачів ритмічними українськими піснями.

Ті, хто дарує свято

Безперечно, артистичні виступи – на висоті, зал – переповнений, настрої у всіх – чудовий. Одним словом, захід вдався на славу! Але разом з тим розуміємо – це ж скільки сил і праці було докладено на його підготовку. Організаційні питання – все до деталей, успішні виступи на сцені – це години, дні, місяці репетицій. Тому конче хочеться згадати людей, які, як правило, залишаються в тіні тоді, коли ми насолоджуємося результатами їхньої праці. Мова йде про ансамбль «Задунайська січ», один із небагатьох наших повноцінних ансамблів, який має три вікові групи: дитячу, молодіжну і дорослу, який охоплює вокальний, танцювальний та інструментальний жанри, і, зрештою, який, при необхідності, здатний власними силами зорганізувати повноцінну концертну програму.

Чи не найважче працювати з дітьми, бо тут, мабуть, треба не тільки бажання, а й багато терпіння, а ще того, що, як правило, в сучасному шаленому світі найбільше усім бракує, – часу. І все це знаходить Штефана Черненко, займаючись із дитячою групою «Задунайської січі». Незважаючи на те, що деякі учасники сьогоднішньої дитячої групи вийшли на сцену вперше, успішна хореографія дала прекрасні результати, які ми мали нагоду спостерігати.

Молодіжна група викликає не менше захоплення. Дуже приємно, що наша молодь поміж навчанням, можливо, вириваючи час із звичайних розваг, горнеться до української пісні і танцю. Треба відмітити, що головними затійниками і виконавцями цієї справи є Лаура Дорофтей, Діана Аргір і Лауренціу Соаре.

Щодо дорослої групи, то це, власне, і є той багаторічний стержень, довкола якого сформувався ансамбль «Задунайська січ» у теперішньому його вигляді. Сьогодні цією групою керують проф. Дан Міронов і Тамара Мунтяну.

Хочеться щиро подякувати усім за велику працю, яка дарує людям свято.

І, звичайно ж, пане Дмитре Черненко, – браво! Та не забувайте, наступне шевченківське свято – на стадіоні!..

ОЛЕКСАНДР НЕГРЮК - МОЛОДИЙ, СУЧАСНИЙ ПІАНІСТ-ВІРТУОЗ

Мотто:

“Музики досить на все життя, але життя не достатньо для музики”

Сергій Рахманінов.

Вибрала слова саме цього композитора, тому що, на мій погляд, музика супроводжує нас з раннього дитинства, з матусиних колискових до першого кохання, першої втрати, до пізніх днів на ганку, а ще це один з улюблених композиторів нашого українського юнака.

Народившись 1988 року в Сучаві, Олександр Негрюк почав грати на піаніно в 7 років. Перший його сольний виступ відбувся рік пізніше, а симфонічний дебют – в 14 років. Піаніст продовжив своє навчання в Музичній Академії Георге Діма“ в місті Клуж-Напока і брав участь на курсах віртуозності з відомими музикантами, як Джордже Сава, Анджела Бровнрідже або Вальтер Краффт.

В останні роки піаніст проводив концерти на сценах Великобританії, Італії, Швейцарії, Німеччини, Австралії, США, Китаї і, звичайно, Румунії. Олександр Негрюк був запрошений неодноразово своїм професором Вальтером Краффтом концертувати в Міжнародній Академії Музики в Мюнхені. Разом із Вальтером Краффтом молодий піаніст є фундатором Міжнародного Піаністського Форуму “Діну Ліпаті”.

Вперше була на його концерті в Клужі в книжковому магазині. Щоправда, я тоді не знала, хто він, бо просто, як любителю класичної музики, ідея концертного піану між книжками мені сподобалась.

Як тільки він почав грати на піано, я стала мріяти, його музика повністю зачарувала мене і, навіть не рухавшись, я попала в прекрасний світ, до якого кожна нота гармонійно несла. Задоволена, наповнена сподівань, прокинулася немов з доброго двогодинного сну і, хоча шукала подякувати йому за це, ні поглядом не зуміла. Натопт людей, який обгородив його, не дав можливості віддячити йому, як потрібно. Минуло декілька місяців і ми випадково зустрілись в гостях у спільного друга. Спочатку я його не пізнала, але, коли він представився, я вже згадала, звідки його знаю. Бувши в кризисі часу, ми трохи поспілкувались, і він запросив мене на наступний концерт. Признаю, що я з нетерпінням чекала концерту і запросила всіх своїх друзів. Концерт відбувся біля річки Сомеш, і на цей раз в репертуарі були пісні з румунського фольклору, і не тільки, в стилі джазу. Я обожаю джаз. Сцена мені здавалась така домашня, тепла, сімейна, тому що не було меж між музикантами і аудиторією, і це підтверджує те, що артисти відкриті для своєї громади. Знову я була здивована і повністю зачарована. Відчувала, що їхня музика іде від душі, від серця кожного з них, що вони дарують свою творчість кожному бажаючому. На цей раз, як тільки концерт закінчився, я підійшла і поздоровила його за такий виступ та ініціативу. Після концерту є такий звичай – музиканти сходяться в місті і спілкуються з шанувальниками, напевно, щоб підкріпити той контакт з людьми, дізнатись, що їм більше подобається, і спробувати здійснити їхні задуми в справі музики. Олександр дізнався, що я українка, і відразу став ентузіастом. Він розказав, що він теж українець, батько українець, що дідусь навіть з Одеси, і хоча він розмовляє українською мовою, не вмів читати, бо не знає українських букв. Його ентузіазм я потім зрозуміла. Три роки тому він знайшов книгу свого вуйка Івана Негрюка, але так, як ні часу не було, ні українців не знайшов в Клужі, а потім в Англії, й не зміг прочитати його вірші. Олександр знайшов і румунські поезії свого вуйка і знав, що вони глибокі, наповнені значенням, але хотів дізнатися, про що він пише і що хоче передати. Не минуло ні декілька хвилин розмови і він вибрав книгу Івана Негрюка «Тайносфера» і попросив перевести деякі поезії.

Звичайно, я не поет, але, теж маючи поета в сім'ї, спробувала передати тими ж словами, якими поет хотів передати свої почуття. Знайшла його поезії філософськими, повними значенням, не до всіх доступними, душевними та барвистими. Олександр був у захваті. Перелистувачи книгу, знайшла декілька поезій про музику, симфонію і прочитала їх Олександрові. Тоді ми зрозуміли, що між ними є безпосередньо тісний зв'язок. Щоб краще зрозуміти творчість свого вуйка, молодий піаніст пообіцяв сам собі вивчити алфавіт, і хоча це буде довгий процес, він буде того вартий. На жаль, це була єдина книга, яку він отримав, навіть не знаючи, що Іван Негрюк має 4 опублікованих книг: «Металеві квіти» (1984), «Золотий браслет слова» (1986), «Балади і екстази» (1989) та відредагована «Тайносфера» (2007). Інтерес в значенні слів поезії І. Негрюка відразу проявився в молодого піаніста і я продовжувала читати і переводити йому твори поета. Також прочитала йому біографію і навіть знайшла статті про його творчість. Юнак почав розказувати про себе і я дізналась, що їх четверо братів і всі займаються музикою. З сестрою-близницею, яка також проживає в Англії, він любить ходити на концерти та просто гуляти столицею. Полюбляє природу і бабусину їжу. Мабуть, для кожного бабуся – рідна душа, яка так чекає улюблених внуків, завжди огортає їх любов'ю і вчить тільки добра. Для Олександра бабуся та особа, завдяки якій він розмовляє українською мовою і якої слова «не гони» відразу входять в думку, коли їздить на мотоциклі.

Репертуар піаніста різноманітний, концерти в Англії та Румунії відкрили для аудиторії симфонії знайомих композиторів, серед яких згадаю тільки декількох:

Ludwig van Beethoven - Sonata Op. 27 no. 2 - 'Moonlight Sonata'
Frédéric Chopin - Impromptu Op. 29 in A flat major;
Impromptu Op. 29 in F sharp major;
Impromptu Op. 59 in G flat major
Waltz Op. 34 nr. 2 in La minor Waltz Op. 64 nr. 2 in Do# minor
Waltz Op. Posth. in Mi minor Carl Filtsch -
Impromptu in G flat major;
Mazurka;
Adieu
Sergey Rachmaninov - Etude-tableaux Op. 39 no 3;
Etude-tableaux Op. 39 no 2;
Etude-tableaux Op. 33 no 4
George Enescu - Toccata Op. 10
J. S. Bach – Italian concerto

Бажаю кожному потрапити на хоча б один його концерт і полинути в світ, який відкриває нам музика юного піаніста. Особливо я вдячна долі за такого друга віртуоза. Буду далі підтримувати його в навчанні української мови і вважаю, що ми всі маємо дбати про юних українців, котрі хочуть вчитися української мови. Впевнена, що є більше таких талановитих українців, варто тільки зазирнути навкруги і пізнати творчу душу. Молодих, як Олександр Негрюк, потрібно піднести, подати прикладом, похвалити зараз, таки сьогодні ввійти в його яскраві моменти, під час його розвитку, щоб талант далі розквітав!

”Олександр Негрюк глибоко вразив громадськість, створивши прямий шлях для спілкування через звуки та музику”. (Monitorul de Suceava, Румунія).

”Його манера гри настільки сильна, що він стає одним цілим з інструментом”. (Murnauer Tagblatt, Німеччина).

Олександра ГРЕЧЕНЮК,
студентка Факультету стоматології
в м. Клуж-Напока

«НАША СУЧАСНИЦЯ»

Наша сучасниця – мати, подруга, кохана, – та, яка завжди поруч, іде нам назустріч, підтримує нас в усьому тому, що вважає за добре, за справедливе. Наша сучасниця бажає бути рівною своєму мужу, хоче ділитись і радістю, і смутком з ним, бажає бути підтриманою в тій мірі, в якій і сама підтримує й терпить, якщо потрібно.

Наша сучасниця – письменник, викладач, лікар, інженер, але і хлібороб. В цьому великому процесі технологічної доби розвиває вона свої природні здібності, є творцем основної клітини суспільства – Родини. В цьому проявляється її сила й вартість. Перед нашою сучасницею завжди було нелегке завдання – збереження нашої національної ідентичності, свідомої української християнської родини, передавання цих вимог майбутнім поколінням.

Рубрику веде
Ірина ПЕТРЕЦЬКА-КОВАЧ

ПАНІ ЛОРЕДАНА САМБОР-ТОМША

Народилася пані Лоредана 23 січня 1976 року у місті Сігеті в сім'ї Анни та Миколи Самбор. Мати – викладач української мови, батько – інженер. Загальну школу – I-VIII класи – закінчила у Сігеті, де жила їхня сім'я. Її вчителькою I-IV класів була п. Анна Попович – українка, яка прищепила їй любов до навчання.

Після закінчення восьмирічки поступила у Сігетський педагогічний ліцей, щоб стати вчителькою, як і її мама. Успішно закінчила ліцей, після чого поступила до Університету ім. Бабеша-Бойоя на факультет румунської та російської мов, якого закінчила 2000 року.

Закінчивши успішно факультет, представилася в Клузі на конкурс для титуляризації, щоб зайняти місце викладача румунської мови в цьому місті.

З великою оцінкою пройшла конкурс та почала працювати у місті Клузі в школі імені Константина Бринкуша.

У 2003 році склала іспити з дефінітивату, 2007 р. – II ступінь, а 2012 р. – I-ий ступінь.

П. Лоредана приготувляла та приготувляє своїх учнів у

класах, в яких викладає, для участі в олімпіадах, а також вони пишуть до Літературного журналу і отримують грамоти.

Будучи ще студенткою, у Клузі зустріла свого судженого – хлопця-бізнесмена із Клузу, з яким одружилася – відгуляли гарне весілля, на якому було і багато українців.

Опісля їхня сім'я поповнилася діточками: Яринкою-Міруною та невдовзі хлопчиком Юрою-Михайликом (на честь дідусів).

Тепер вони вже учні-відмінники: Яринка – учениця-відмінниця у п'ятому класі школи імені Йона Боба.

Цього року брала участь у Олімпіаді з румунської мови і отримала I премію на місцевому етапі та II премію на повітовому етапі.

Вже пробує свої сили і в Літературному журналі. Також Міруна-Яринка – молодий художник, у неї гарні малюнки, а ще займається вона графікою, вчиться англійської мови і є молодого баскетболісткою.

Михайлик – учень III-ого класу, хороший математик, який дуже любить розв'язувати задачі та грати в баскетбол. Він є членом клубу баскетболістів.

Під час літніх канікул вони всією сім'єю подорожують у різні країни, щоб діти відпочивали та збагачували свої знання.

Я бажаю Михайликові та Яринці дальших успіхів у навчанні, міцного здоров'я, а батькам благополуччя та радості з таких розумних діточок.

Марія ЧУБІКА

«ГЕТЬМАН УКРАЇНИ ПИЛИП ОРЛИК: МОЛДОВСЬКІ ТА РУМУНСЬКІ ШЛЯХИ»

(Продовження з 3-4 н-ра 2016 р.)

Для аргументації власної позиції П. Орлик та його оточення нагадували королю про те, що небіж гетьмана досі не мав особливих заслуг перед Батьківщиною і І. Мазепа не мав права передати йому увесь скарб військовий, оцінюючи лише 100 тисяч золотих: «Ми, старшина, добре пам'ятаємо, що ясновельможний гетьман Мазепа не приобіцяв п. Войнаровському зі свого приватного скарбу більше ніж сто тисяч золотих підмоги на його власне життя. Нарешті свідчимося сумлінністю самого п. Войнаровського, що тут, у Бендерах, перед нами, старшиною Війська Запорізького, перед виїздом до Ясс, власними устами признався, що ясновельможний гетьман дав йому запис на значну кількох тисяч суму, виплачену йому на королівське доручення в Будищах із Військового скарбу, під тією умовою, щоб п. Войнаровський не сподівався й не домагався вже більше маєтку...». Козацтво просило королівського суду не допустити, щоб А. Войнаровський вивіз скарб за кордон, чим він міг би «зарадити скрутному військовому положенню в цій завірюсі». Племянник І. Мазепа мав повернути увесь скарб, в тому числі діамантове перо у 20 тисяч імперіалів, векселі на позику короля і княгині Г. Дольської, ілрійського вельможі Сави, списи, оздоблені дорогоцінним камінням, золотом та сріблом, соболі – повернути все те перед виборами гетьмана, «щоб заспокоєна батьківщина не вимагала в майбутньому від нас рахунку з змарнованого військово-

го скарбу». Інакше, – підкреслювала старшина, – вибори нового гетьмана неможливі: «Як бо може він без нерву війни – грошей користуватися правом свого уряду й устоятися на ньому, погоджувати військові справи, вести переговори, зовсім наново поставити військо, зокрема, компанійське, й повернути генералів, урядовців, канцелярію й інших заслужених осіб, утримувати двір і виконувати інші справи загального добра?». Великі видатки потрібні були для одних лише переговорів з ханом, грошової допомоги вимагало військо, старшина, урядовці, що жили із «випрошеної милостині». Тому наприкінці цього розділу Меморандуму його автори наступним чином звернулись до Карла XII: «...хай зволить святий Королівський Маєстат згідно із цим покірним проханням Війська Запорізького вимірити належну кожному справедливості, яка велить віддати кожному те, що його».

Третій розділ Меморандуму присвячений врегулюванню політичних відносин між Військом Запорізьким та Швецією із врахуванням їхнього військово-політичного союзу часів гетьмана Б. Хмельницького та шведського короля Карла X. У розділі викладено положення угоди, яку новообраний гетьман мав укласти із Карлом XII.

(Далі буде)

Теofil РЕНДЮК,
доктор історичних наук (Україна)

«НАША СУЧАСНИЦЯ»

Наша сучасниця – мати, подруга, кохана, – та, яка завжди поруч, іде нам назустріч, підтримує нас в усьому тому, що вважає за добре, за справедливе. Наша сучасниця бажає бути рівною своєму мужу, хоче ділитись і радістю, і смутком з ним, бажає бути підтриманою в тій мірі, в якій і сама підтримує й терпить, якщо потрібно.

Наша сучасниця – письменник, викладач, лікар, інженер, але і хлібороб. В цьому великому процесі технологічної доби розвиває вона свої природні здібності, є творцем основної клітини суспільства – Родини. В цьому проявляється її сила й вартість. Перед нашою сучасницею завжди було нелегке завдання – збереження нашої національної ідентичності, свідомої української християнської родини, передавання цих вимог майбутнім поколінням.

Рубрику веде
Ірина ПЕТРЕЦЬКА-КОВАЧ

ДЗЯБЕНЮК ГАФІЯ – НАША ВЧИТЕЛЬКА, РІДНА, ЄДИНА...

*«Скільки розгадали ми
З нею загадок!
Скільки прочитали ми
Віршів і казок!
Стороною рідною
Дниною погідною
Йшли через покіс
У багрянний ліс...»*

Т. КОЛОМІЄЦЬ

Кожен з нас, у початкових класах, писав твір «Моя перша вчителька». Звичайно, ми писали, як вона – перша наша вчителька – завжди була прикладом для нас. Ми дякували їй за те, що вона навчила нас писати, читати, малювати, рахувати, співати, за те, що вона завжди допомагала нам. Для кожної дитини вчителька є доброю, щирою, гарною, милосердною і ввічливою, вона завжди залишається у наших душах такою, якою ми знали її маленькими, а ми, хоча і дорослі, назавжди залишаємось її учнями, які, через роки, насправді зрозуміли, як багато вона зробила для них, та з безмежною вдячністю згадують ті роки, які вже не повернути.

Розмовляючи з головою СУР паном Миколою-Мирославом Петрецьким, згадуючи про нашу рідну Рону, про дитинство (моє далеке, його вчорашнє), ми вийшли до

висновку, що нас вчила та сама вчителька – Гафія Дзябенюк і, мабуть, це нас зблизило ще більше, бо, що ж не говори, вчителька – як мати!

Нещодавно ми зустрілись з нею в місті Клузі і дуже зраділи їй, а вона нам, сфотографувалась, розмовляли про одне та інше, і вчителька призналась нам, що гордиться тим, що її учні стали один головою СУР, а інший (тобто я) його заступником.

Наша вчителька, рідна, єдина... повік залишиться у спогадах нашого дитинства, в тих солодко-болючих спогадах про роки коротеньких штанів та рогатки, дзеленькотіння розбитих м'ячем шибок. Про роки, коли ми з букв, складів, слів та речень стежину в життя прокладали.

Пригадується мені й Бойчуків сад на Бабичанськiм присілку, де яблуні з нами в піджмурки гралися, коли березовими ранками вранішнє кукурудзяне сонечко нас до школи за руку вело, а заплакані росами трави прислухались до піднебесного пурхання збожеволілих жайворонків, коли вечорами хрущі понад дубами гули, наче азбуку вивчали...

Мов учора, то було, коли вона, струнка й висока, мов весняна берізка, на Бабичанський хутір щоранку піднімалась. А тут любили її всі, не тільки школярі, а всі бабичани і газди часто до неї за порадою

йшли, бо умнішої людини від неї не знали, та й чому бити ноги аж до села, як тут вчителька знає все?!

Ми гордимось нею, вчителькою нашою, мабуть, і вона нами теж (що ж не говорять, бо не кожній вчительці довелося таких, як, ось, ми, виховати...).

Повік будемо знаходити її там, у спогадах наших, лагідну, ввічливу і добру, молоду і гарну – рідну вчительку нашу Гафію Дзябенюк, і цього року, 24 падолиста, ми відсвяткуємо її сімдесятиріччя.

З роси і води вам, наша рідна вчителько!

Михайло ТРАЙСТА

Захід, присвячений 202-ій річниці з дня народження Тараса Григоровича Шевченка (1814 – 1861)

(Закінчення. Поч. на 16 стор.)

Цим поет повернув українському народу історичну пам'ять. Бо ніякі наукові дослідження не мали такого глибокого і загального впливу, як його історичні поеми, драми, вірші, малюнки. Там йшла мова про буття народу, славу гетьманського правління, минулу козацьку вольницю. Оспівувалися народні месники і їх боротьба проти кріпосного та національного гніту, ідеалізувався образ січового козака як оборонця Батьківщини і борця за вільне і суверенне державне майбуття; було показано етнічну і культурну самобутність українського народу. Та найголовніше – творець нагадував про минуле для того, щоб створити щасливе майбутнє для того, щоб не зупинитися і не піддаватися розчаруванню. України тоді не було на карті світу – уже не було козацької України і ще не було нової незалежної України. Шевченко її вимріяв, вифантазував – і вона стала реальністю. І в цьому пророча, «чудотворча» місія нашого Шевченка.

Протягом заходу студенти та члени аматорського театрального гурту «Жар-птиця» продекларували вірші поета, в тому числі і переклади на румунську мову, виконали відомі пісні на його слова. Дивлячись на них, я зрозуміла, що ми всі є НАЩАДКАМИ славного Шевченка і це до нас він звертався у своїх творах. Це МИ маємо вчитися в нього любити свою рідну землю, свій народ і себе в тій країні, чесно працювати на благо України, бути чесними, милосердними і справедливими до ближнього, спільними силами змінювати світ на краще. Про все це ми чули і вивчали ще в школі. Але це не все. Адже Шевченко як явище – це щось величне і вічне, такий універсальний і багатовимірний, невичерпний і нескінченний, що ми часом не в стані цього збагнути. Він росте і розвивається в часі, в історії, і нам треба йти і йти до його осягнення.

Тому у кожного – свій Шевченко, бо ми вибираємо в його спадщині те, що нам найближче. Для когось він несхибний борець, для когось – неперевершений лірик, для інших – найкраще

втілення і оспівування туги та болю. Студентка Олександра Монастирліу, одна з молодих учасниць заходу, висловила так: «...почула його вірші, пісні... і я зрозуміла - так мені зараз хочеться вдома, в Україні опинитися... Здається, що його сум за рідною землею і розумію, поділяю... Слова такої великої людини, як Шевченко, не можуть не зачепити. В них є все: і кохання, і ненависть, і біль, і надія, і страждання, і боротьба! Для кожного вони розкриваються по різному, але суть одна – Україна!». Мені ж особисто видаються самими правдивими слова українського літературознавця, кандидата філологічних наук, доцента кафедри теорії і практики журналістики Львівського Національного Університету ім. І. Я. Франка Богдана Тихолоза: «Шевченко заповів бути собою, розуміти, що я – це не лише я, а й моя спільнота, моя Батьківщина. Заповів, що все це вартє того, аби за нього боротися. В іншому випадку ми не виконаємо Божої волі бути собою на цій землі, творити добро та любов».

Слава Україні! Героям слава! (на відповідь)

МОЄ СЛОВО ПРО ТАЛАНОВИТОГО ХУДОЖНИКА МИХАЙЛА БРИНЗЯНЮКА

Народився пан Михайло у великому українському селі – Реметах – 1 червня 1940 року, де і провів своє дитинство, бавлячись біля Тиси зі своїми ровесниками.

Після закінчення I-IV та V-VII класів поступив до українського ліцею міста Сігету, якого закінчив із великою оцінкою.

Ще будучи учнем, почав малювати. Після закінчення ліцею поступив на Факультет

Образотворчого мистецтва та скульптури у місті Клуж-Напока.

Також любив грати на акордеоні та баяні.

Після закінчення факультету повернувся в рідне село як викладач малювання.

Через деякий період став директором школи. У нього за плечима стаж директора Реметянської школи – 13 років.

У міжнародних дитячих таборах кілька років підряд працював перекладачем.

1990 року був заснований Союз українців Румунії, і пан Михайло був обраний односельчанами першим головою місцевої організації і пробув ним до 2008 року, хоча від 2000 року вже був на пенсії. Він продовжував працювати на благо української справи.

Пан Михайло на пенсії вже 16 років. Тому що в нього є вільний час, він риболовить та пише прекрасні картини, в яких

переважають навколишні пейзажі, пейзажі рідного села, але він пише і портрети та модерні картини.

Він одружений із односельчанкою Марією Пасинчук – вчителькою за фахом. Разом побудували гарну хату і виростили двоє дітей: дочку Наталію та сина Михайла-Руслана.

Дочка закінчила Факультет стоматології і працює в Сігеті. Одружена і живе в українському селі Кричунові.

У неї ростуть дві дочки: Олександра та Ніколета.

Син Михайло-Руслан одружений, працює у Примарії. У нього син Денис студент на факультеті фізкультури і спорту.

Пан Михайло гордиться своїми дітьми та внуками.

А ще він любить подорожувати. Відвідав сусідні країни: Угорщину, Чехію, Польщу і багаторазово Україну.

Ходить по гриби та, повторю, риболовить – це його хобі.

Я бажаю п. М. Бринзянюку дубового здоров'я та довгих років прожити, щоб радувати нас прекрасними художніми картинами, бо всі його картини можна назвати таки, повірте, шедеврами.

Марія ЧУБІКА

ВЕРБИЦЯ

Слова Ніни ГОРИК

Музика Юрія ПАРАЩИНЦЯ

Leggiero, con gioia

Voice

Ой ти гіл-ко, гіл-ко вер-бо-ва! На то-бі зе-ле-на об-но-ва.
 Що хо-лод-ну-ва-то над-во-рі, А ти вже в святоч-нім у-бо-рі.
 Ти вже у цер-ков-цю хо-ди-ла, Госпо-ду стежин-ку всте-ли-ла
 І до нас вер-ну-лась, свяче-на Гі-лоч-ко вер-бо-ва, зе-ле-на.
 Ти торкни О-ле-ноч-ку трішки, Хай росте, як ма-ма, зав-виш-ки
 А Максим-ка шпар-ко й ба-га-то, Хай бу-де здо-ро-вий, як та-то

Ой ти гілко, гілко вербова!
 На тобі зелена обнова.
 Ще холоднуватو надворі,
 А ти вже в святочнім уборі.
 Ти вже у церковцю ходила,
 Господу стежинку встелила

І до нас повернулась, свячена
 Гілочко вербова, зелена.
 Ти торкни Оленочку трішки,
 Хай росте, як мама, заввишки,
 А Максимка - шпарко й багато,
 Хай буде здоровий, як тато.

МАМО!..

Слова Івана КОВАЧА

Музика Юрія ПАРАЩИНЦЯ

Andante

Voice

1. Ма - мо, в не-ді-лю о-дяг-ни ви-ши-вап-ку сво-
 ю й на ву-лицю вий-ди. Вий-де по-ле, бар-
 він-ки та рі-ки. Ма-мо, в ді-во-чім він-ку
 стань на ро-зі в не-ді-лю кле-ча-ну. Вий-дуть тра-ви, лі-
 си, а ще й го-ри. Ма-мо, вдарь чо-біт-ком
 об зем-лю твер-ду і не-си сво-ю піс-ню, щоб вид-
 но. Вий-дуть до-ли-до-ли-ни, га-ї, а ще й лю-ди!
 Ма-мо, тан-цем сво-їм о-гор-нись, Щоб вес-ня-
 на рай-ду-га гу-ля-ла. Вий-дуть всі і сво-ї
 і чу-жі, вий-де сер-це тво-є, як ко-лись.

Мамо, в неділю одягни
 вишиванку свою
 й на вулицю вийди.
 Вийде поле,
 барвінки
 та ріки.

Мамо, вдарь чобітком
 об землю тверду
 і неси свою пісню, щоб видно!
 Вийдуть доли-долини,
 гаї,
 а ще й люди!

Мамо, в дівочім вінку
 стань на розі
 в неділю клечану.
 Вийдуть трави,
 ліси,
 а ще й гори.

Мамо, танцем своїм
 огорнись,
 щоб весняна райдуга гуляла.
 Вийдуть всі, і свої, і чужі,
 вийде серце твоє, як колись!

◆ С Ж О Р І Ж К А Д Л Я Д І Ж Е Й ◆

ХРИСТОС ВОСКРЕС! ЩАСЛИВОГО
ХРИСТОВОГО ВОСКРЕСІННЯ! СМАЧНОЇ ПАСХИ!

Цікаво, що у 1-му столітті н.е. Воскресіння Христа святкували кожного тижня і лише з 2-ого ст. почали сперечатись щодо цього. На Нікейському соборі (325 р.) було встановлено, щоб Великдень святкувати після 21 березня в неділю після повного місяця. І оскільки це відбувається в різний час, і дата святкування Великодня змінюється.

Великодню передують сім тижнів Великого посту, коли суворо дотримуються заборони не лише на вживання скоромних страв, але й на всілякі розваги.

Останній тиждень перед Великоднем називають Білим, Чистим, або Вербним. У ці дні очищають, прибирають усе в господарстві, в хаті, прикрашають хату, вивішують найкращі святкові рушники, килими.

Найважливіший день Вербного тижня – четвер. Його називають Страсним, Чистим, або Живним. Ввечері всі дорослі члени сім'ї йдуть до церкви – „на страсть”, щоб почути розповідь про останній день Христового життя на землі, освятити свічку. Запалену свічку несуть додому, захищаючи її, щоб не згасла в дорозі. Ця страсна, громична свічка – оберіг від усього лихого.

Час перед Великоднем і саме свято наші предки вважали особливим, чарівним часом. Тому у Чистий четвер до сходу сонця мама будить дітей, наливає у миску непочатої води, вкидає в неї жменю жита, крашанку і по черзі вмиває менших, а старші вмиваються самі: щоб на життя велося, щоб рум'яними

від здоров'я були щоким, щоб цвіла краса на дитячих личках. Кажуть люди, що цього дня навіть ворон своїх дітей купас. В цей же четвер стрижуть дітей, перуть білизну, одягаються у все чисте і святкове.

Форма паски як в Румунії, так по всій Україні, майже однакова: круглий хліб, спечений з пшеничного борошна на молоці, яйцях, з маслом, цукром.

Останні передсвяткові клопоти закінчуються в суботу. В цей день фарбують крашанки, пишуть писанки, печуть ковбаси, м'ясо, ціле порося.

Ввечері потроху кожної із святкових страв господиня кладе в корзину, накриває святковим рушником – все це несуть до церкви посвятити ще з вечора, якщо родина йде на всенощну службу, чи вдосвіта, коли після закінчення заутрення розпочинається освячення пасок.

З освяченими пасками люди поспішають додому. Сідають за святковий стіл. Першою їдять свячену писанку, або крашанку, потім паску, а далі решту страв. І це не святковий сніданок, а урочиста трапеза – священнодійство. Всі три дні свята ходять у гості. За народними повір'ями, три дні великодніх свят радіє все на землі і в небесах суще. І є в ці три дні така мить, коли Господь відкриває небо, щоб почути і виконати одне заповітне бажання кожної людини, в якій чисте серце.

Тому до Великодня рекомендувалося помиритися навіть із зятим ворогом, кожному прогнати з серця ненависть, зло, заздрість.

22 квітня — Міжнародний день Матері-Землі

Починаючи з 1971 року у багатьох країнах світу відзначають Міжнародний день Землі. Перша успішна громадська акція цього дня пройшла у США 22 квітня у 1970 році. А майже століття перед тим, у 1872 році у штаті Небраска (США) секретарем території Джоном Мортонем було запропоновано провести день, щоб був присвячений озелененню території. Під час першого святкування жителями штату було посажено понад мільйона дерев. Після такої вдалої, масштабної акції цей день було названо “Днем дерев”. У 2009 році Генеральною асамблеєю ООН 22 квітня було проголошено днем Матері-Землі.

Пан Гі Мун, Генеральний секретар ООН, закликав громадян всього світу еднатись з природою, поважно та з турботою ставитись до своєї домівки, оскільки, використовуючи блага планети, ми не віддаємо нічого натомість. “Екологічна стійкість, що полягає у розумному користуванні багатствами Землі, – це одна з восьми цілей розвитку тисячоліття (ЦРТ), визначених у Декларації тисячоліття, які десять років тому були прийняті державами – членами Організації Об'єднаних Націй”, – проголосив Пан Гі Мун у своєму посланні.

◆ СЖОРІЖКА ДЛЯ ДІТЕЙ ◆

Підсніжник (Легенда)

Коли Ісус помер на хресті, сумувала вся природа. Земля дрижала, сонце затьмарилося, вітер віяв понад Голгофою. Довкола завмерло все життя. Трава зів'яла, квіти схилилися, пішов сніг, так що довкола хреста не було нічого зеленого.

Увечері прийшов Йосиф із Ариматеї з Никодимом і зняли тіло Христове з хреста та поклали Його на коліна Богоматері, що плакала над Ним. Коли несли тіло Ісусове в місто, щоб там поховати, ішли за ним побожні жінки. Вони були дуже сумні, зникли всі їх надії та спомин про всі обітницї Христові – вони бачили тільки смерть і кінець. Ще раз прийдуть вони, щоб намастити пахощами тіло Христове, а потім уже не побачать Його, життя попли-

ве, як плило досі, – без потіхи, без миру, що тільки Він міг дати. Заплаканими очима споглядали жінки на засніжену гору та нарікали, що вже ніколи не буде весни і вже всі квіти загинули.

Марія, Мати Божа, чула всі ті жалі, і Її боліло, що жінки такі маловірні.

– Ні, – прошепотіла вона, – ні, мій Ісусе, це не кінець! Ти воскреснеш, я знаю це! Тільки хвилинка... тільки хвилинка...

А що жінки далі бідкалися, вона обернулася та сказала:

– Він воскресне та знову буде між нами, ви не повинні сумніватися. Ми ще втішатимемося, і Його Царство перетриває всі царства землі.

Жінки ж дивилися на неї зовсім безнадійно й говорили:

– Все вмерло, все вмерло! Ось уся гора під снігом.

Тоді Марія підняла долоню та зловила в неї одну сніжинку, що впала з неба. Вона дмухнула на неї, і щойно її віддих торкнувся сніжинки, стала сніжинка тендітною білою квіткою на зеленому бильці.

– Це знак Воскресіння, – сказала Божа Мати жінкам. – Зі снігу повсталала маленька квітка, а сніг – це ж смерть. Так треба нам вірити, що ваш Господь житиме, хоча тепер ви йдете за Ним, як за вмерлим.

І Марія спинилася та посадила білу квітку в землю, вкриту снігом. Там вона пустила корінці та прийнялася, і холод не шкодив їй.

Наш народ називає цю вчасну квітку «скорозростом», або «підсніжником». Вона оголошує світові й тепер, що нам у смутках не слід втрачати надію та що той, хто помер, воскресне, як воскрес Христос, своєю смертю смерть поборовши назавжди.

Чому кіт умивається тільки після обіду

(африканська казка)

Ловив якоесь кіт необережного горобця та й збирається його з'їсти. А горобець і каже:

– Вихований кіт ніколи не обідатиме, не вмившись.

– Твоя правда, – погодився кіт. Кинув він горобця і почав умиватися. А горобець тим часом утік, сів на високій гілці та й глузує з дурного кота. Обурився кіт.

– Наступного разу, – каже, – я спочатку пообідаю, а вже потім умиватимусь! Відтоді коти вмиваються завжди після обіду.

Етимологія назв країн світу

(Продовження. Поч. у попередньому числі)

В

Вануату – від "назавжди на нашій землі" мовою Bislama. Раніше країна була відома як Острови Нові Гебриди (на честь островів поблизу Шотландії).

Ватикан – (від лат. vaticinari "віщувати") - та назви пагорба "Mons Vaticanus", на якому Ватикан і розташовується. Вулиця біля підніжжя цього пагорба використовувалася ворожками і провісниками в римські часи.

Венесуела – "маленька Венеція", від зменшувальної форми "Венеція". Європейські дослідники були вражені будинками на палях, побудованими аборигенами на озері Маракайбо, і вирішили назвати країну на честь Венеції.

В'єтнам – "південна земля". Первісний шар в'єтнамської цивілізації насправді був набагато північніше сучасного В'єтнаму.

Г

Габон – від португальської назви ріки Мбе: "Gabao" (пальто з каптуром) від специфічної форми гирла ріки.

Гаїті – мовою індіанців Taíno означає "висока гора"; Колумб дав назву "Еспаньйола" ("маленька Іспанія"), однак і до нього регіон називався Гаїті.

Гайана – можливо, від місцевих "Guainazes" - "людей, гідних поваги".

Гана – на честь однойменного стародавнього Західно-Африканського королівства. Однак сучасна територія Гани ніколи не була його частиною.

Гондурас – від іспанської "глибини", стосовно глибоких вод біля північного узбережжя.

Гренада – від південноіспанського міста (провінції) з такою ж назвою.

Греція – від лат. Grecus (греки). Аристотель припускав, що ця назва стосується корінних народів Egeus (гірський прибережний район, оточений Македонією і Фессалією). Еллада - "земля світла" (спірне припущення, оскільки у грецькій мові немає слів, схожих на "світло" і "земля" у слові Hellas).

(Далі буде)

Захід, присвячений 202-ій річниці з дня народження Тараса Григоровича Шевченка (1814 – 1861)

Місяць березень для українців звідусюди традиційно є приуроченим Тарасу Григоровичу Шевченку – українському романтику, знаковій національній постаті, видатному письменникові, поетові, прозаїку, драматургу, засновнику нової української літератури, великому художнику, фольклористу, етнографу, політичному і громадському діячеві, геніальному мислителю, пророку і візюнеру. Тарас Григорович Шевченко – співець нашої історичної слави та гіркої долі; він – наша душа і наша мудрість; він – духовний батько нації і символ України, а також наш великий сучасник. Шевченка згадують як запального, часом вразливого, але доброго, щедрого, веселого і навіть балакучого; відвертого, але обережного; компанійського, та не з будь-ким. Він був людиною універсальних обдарувань та інтересів, став «викривачем і суддею «темного царства», борцем за вільну людину, провісником нових і світлих «братолюбних» стосунків між людьми». Шевченкова спадщина залишається унікальним культурним скарбом українського народу, а його доробок став своєрідним культурним вибухом. Т.Г.Шевченко був безкомпромисним у своїх поглядах на історію та культуру українського народу. Він був і залишається еталоном політичної чистоти. Його твори відомі сьогодні в багатьох країнах світу. Їх перекладено мовами понад ста народів, вони ввійшли у скарбницю світової культури. На його честь у світі встановлено більше 1.300 пам'яників.

Метою березневих культурно-освітніх заходів, присвячених пам'яті Шевченка, є розкриття величчя цього генія, наближення його до серця кожного з нас, спонукання до власного розуміння постаті Кобзаря та його місця в нашій сучасності. Саме про це йшлося і на заході, організованому і проведеному у Клузькому Університеті імені Бабеша-Бойоя, на кафедрі слов'янських мов при факультеті іноземних мов, відділі української мови та літератури за незмінної фінансової підтримки Співки українців Румунії.

Першою була доповідь: «Тарас Шевченко – голос спадковості у національній українській ідентичності», зачитана студентом-першокурсником Чіпріаном Лушканом. В ній було не тільки стисло переданий життєвий і творчий шлях митця, огляд його творів і видань, а й підведені підсумки його різносторонньої діяльності. Доповненням став документальний фільм на цю ж тему, де особливо виділялась теза про те, що все своє життя і творчість Тарас Григорович присвятив українському народу. Для нього поезія стала найсильнішою формою національного служіння, його історичним покликанням. Критики однозначно визнають: «...своїм вогнистим словом він закликав до пошуку правди і боротьби за народну волю. Своєю самопожертвою, всеохоплюючою любов'ю до Батьківщини він зумів залучити усі скарби народного духу, всю героїку української історії до процесу національного відродження...».

Шевченко писав про себе так: «...я по плоті і духу син і рідний брат нашого безталанного народу». Це справедливо не тільки беру-

чи до уваги його кріпацьке походження, трагічну і сумну долю сироти. Поетова особистість увібрала найбільш виразні народні риси, а глибинний зв'язок з народом та його творчістю, обрядами, звичаями видно в кожному творі, в кожному його кроці. Так чи інакше він висловлює свою любов до простого люду, описує його почуття, думи і прагнення. Він виріс на народному фольклорі, і вже зачавши писати, черпав звідти ідеї, образи, сюжети, ритміку. Та Шевченко не просто використовував елементи народної творчості, як це робили інші романтики. Він «вплітав» їх у власні думи. Як зазначив Франко: «...його поезія є дуже близькою до народної пісні і водночас відмінною від неї». Саме ці риси забезпечили Шевченковим творам і їхнім ідеям надзвичайної популярності, невмирущості і вікової актуальності.

Про своєрідне Шевченкове ставлення до Бога, євангельські мотиви у його творчості і світогляді йшла мова у другому рефераті: «Релігійний світогляд у Шевченковій «Марії», яку зачитала першокурсниця Діана Співалюк. Кобзар часто звертався до біблійної тематики. В його поезіях зустрічаються досить відверті демонстрації релігійності. Та саме поему «Марія» критики вважають однією з «...найкращих, найглибше задуманих та гармонійно викінчених поем Шевченка...»; вона «...відображає неймовірну висоту релігійного світогляду, наділена незрівнянно тонкою мистецькою правдою, глибоким почуттям, прекрасною простотою». Автор згадала про специфічний ввід у текст поеми про Ісусову матір українських мотивів. Вони не руйнують біблійної атмосфери твору, а лише додають до неї українськості. Наголошено було і те, що, за Шевченком, місія Спасителя полягає в донесенні до людства трьох начал, які втілені в категоріях Волі, Правди й Любові. Кожне із цих понять є стрижневою категорією в розвитку людства. Воля й Правда є принциповими чинниками суспільного прогресу, а Любов є головною силою, що формує морально-етичну складову людської спільноти. Вся поема переповнена: «...саявом любові, високою моральністю, красою шляхетних вчинків».

Про «Феномен української козаччини у творчості Тараса Шевченка» йшла мова в останній доповіді, яку зачитав голова Клузької повітової організації Союзу українців Румунії, пан доктор лектор Іван Гербіль. Шевченко, як типовий представник романтизму, не раз висловлював сподівання на те, що український народ зміг би ожити, відродитися, вибороти собі волю і незалежність. Гнітюча дійсність того часу, коли царський уряд проводив жорстоку політику асиміляції щодо України, вважав, що з Україною, як історичним явищем, уже закінчено, що вона вже стала складовою частиною тодішньої Російської Імперії, спонукала Т. Г. Шевченка звернутися думкою до минулого країни, до історичних тем.

(Продовження на 12 стор.)

Ольга СЕНИШИН

Культурно-просвітницький часопис Союзу українців Румунії

РЕДАКЦІЯ: Головний редактор – Іван КОВАЧ

Редактори – Ірина ПЕТРЕЦЬКА-КОВАЧ та Роман ПЕТРАШУК

Комп'ютерний набір – Ірина ПЕТРЕЦЬКА-КОВАЧ

Техноредагування – Роман ПЕТРАШУК

Друкарня «S.C. SMART ORGANIZATION S.R.L.» Бухарест, Румунія; ISSN 1223-8988

Adresa redacției: Uniunea Ucrainenilor din România, str. Radu Popescu nr. 15, Sector 1, București, ROMÂNIA, Tel. 0212220748, 0212220753, Fax 0212220737

E-mail: uur.vilneslovo@gmail.com

Наклад фінансований
Союзом українців Румунії

ЗАСТЕРЕЖЕННЯ

- За достовірність фактів, цитат, власних імен та інших відомостей відповідають автори підписаних матеріалів.
- Редакція може не поділяти точки зору авторів.
- Надіслані до редакції матеріали не рецензуються і не повертаються.
- Редакція залишає за собою право скорочувати і редагувати надіслані матеріали, непорушуючи їхнього основного змісту.
- З юридичної точки зору за зміст матеріалів відповідають їх автори.